

***Wnioski i rekomendacje
po analizie wyników egzaminu
ósmoklasisty podstawą
do budowania programów
poprawy efektywności
kształcenia***

Lucyna Kusiak

ODN w Zielonej Górze

Analiza wyników egzaminów ma służyć:

- ❑ ustaleniu takich obszarów, w których osiągnięcia uczniów są zadowalające i niezadowalające,
- ❑ włączeniu wymagań ogólnych i szczegółowych podstawy programowej w ciągły proces dydaktyczny,
- ❑ doskonaleniu **metod pracy** (np. metody nauczania, formy organizacyjne, środki dydaktyczne) w celu zminimalizowania liczby typowych błędów,
- ❑ monitorowaniu osiągnięć uczniów, z wykorzystaniem zasad oceniania **kryterialnego** i **holistycznego**,
- ❑ uwzględnianiu czynników kontekstowych: **szkolnych**, **środowiskowych**, **indywidualnych**.

Do przeprowadzenia analizy potrzebne są:

- ❑ sprawozdanie CKE zawierające:
  - statystyczny opis egzaminu i jego wyników (analizę ilościową),
  - analizę jakościową zadań;
- ❑ wyniki szkoły;
- ❑ wyniki **badania kontekstowych, programy nauczania, nauczycielskie plany dydaktyczne.**

Rekomendacje – sposób i kierunek działania

- ❑ powinny wynikać z wniosków własnych i CKE,
- ❑ muszą być **konkretnymi** propozycjami działań, które pomogą wzmocnić słabe strony,
- ❑ zazwyczaj odnoszą się do przedmiotowego i szkolnego systemu kształcenia

Cel:
**doskonalenie umiejętności słabo
opanowanych przez uczniów**

**„Mamy przeświadczenie, że to my,
nauczyciele, wykonujemy w szkole
„największą robotę”. A to przecież
uczniowie wykonują (a na pewno powinni
wykonywać!) największą i najważniejszą
robotę! Stwarzajmy zatem warunki do tego,
aby ta robota mogła być przez nich
wykonywana!”.**

Jacek Strzemieczny – CEO

Matematyka

Wnioski (w oparciu o CKE):

- dość niski poziom rozwiązywalności zadań z zakresu wyższych wymagań ogólnych (III – Wykorzystanie i interpretowanie reprezentacji i IV – Rozumowanie i argumentacja)
- niska sprawność rachunkowa (**duży wpływ przy zadaniach zamkniętych oraz za 2 pkt**)
- umiarkowany stopień rozwiązywalności zadań zamkniętych (60%)
- brak powrotu do pytania/polecenia postawionego w zadaniu
- niski stopień posługiwania się wizualizacją (aktywnym czytaniem rysunku, sporządzaniem rysunku)

Uwagi:

- wykorzystywanie zadań z informatora i arkuszy w trakcie lekcji **w klasach IV-VII**
- wymaganie sprawdzenia otrzymanego rozwiązania z warunkami zadania (poprawność rachunkowa)
- w zadaniach tekstowych wymaganie sprawdzenia zachodzenia relacji o charakterze arytmetycznym bądź uwarunkowań wynikających z codziennego doświadczenia
- wykorzystywanie różnych metod rozwiązywania zadań tekstowych (arytmetyczna, algebraiczna, graficzna, prób i błędów) – zadanie 16 (z koralikami) – w sprawozdaniu podano 12 przykładów poprawnych rozwiązań różnymi metodami
- stwarzanie sytuacji wymagających wizualizacji treści zadań (szczególnie w zadaniach geometrycznych)
- stwarzanie sytuacji wymagających umiejętnego uzasadniania (brak dowodów geometrycznych w 2023 r.)
- zweryfikowanie stosowanych metod nauczania i form organizacyjnych lekcji (np. 6 x 6 x 6, JIGSAW)

Przykłady rekomendacji:

- Dokonanie modyfikacji programu nauczania.
- Przygotowanie zestawów zadań z informatora i arkuszy do wykorzystania w trakcie lekcji **w klasach IV-VII** (zapis w planie dydaktycznym).
- Opracowanie zestawów zadań tekstowych wraz z różnymi metodami ich rozwiązania (arytmetyczna, algebraiczna, graficzna, prób i błędów) – na różnych poziomach – oraz ich wykorzystanie – co najmniej 2 razy w miesiącu.
- Rozpoczynanie każdej lekcji od „rozgrzewki intelektualnej” doskonalącej sprawność rachunkową.

Przykłady rekomendacji:

- Opracowanie zestawów zadań do ćwiczenia umiejętności najslabiej opanowanych – do wykorzystania na doraźnych zastępstwach.
- Objaśnienie strategii rozwiązywania zadań zamkniętych jako wprowadzenie do rozwiązywania zadań wielokrotnego wyboru (otwieranie zadania, eliminowanie odpowiedzi, sprawdzanie z warunkami zadania).
- Przygotowanie niestandardowych pomocy dydaktycznych do realizacji geometrii przestrzennej (np. modele bez kleju, siatki z nitką).
- Prowadzenie lekcji z wykorzystaniem metod nauczania/form organizacyjnych – umożliwiających uczenie się we współpracy.

Klasa V, temat: Cechy podzielności liczb.

**Rekomendacja:
Przygotowanie
materiałów tematycznych
/ okolicznościowych
adekwatnych do
realizowanych treści.
(zapis w planie
dydaktycznym)**

Przykłady niepoprawnych rekomendacji (szkolnych):

- Zintensyfikować pracę nad poprawą sprawności rachunkowej uczniów.
- Więcej uwagi poświęcić dokładnej analizie treści zadań i poleceń.
- Zwiększyć liczbę ćwiczeń z zakresu...
- Zachęcać uczniów do podejmowania próby rozwiązywania zadań otwartych.

**Zadania zamknięte –
werstraktor i dystraktory**

Zadania trudne – 11, łatwość 0,33/0,39 (III)

Ogrodnik kupił ziemię ogrodową, którą zaplanował zużyć w maju, czerwcu i lipcu. W maju zużył $\frac{1}{3}$ masy kupionej ziemi. W czerwcu zużył połowę masy ziemi, która została. Na lipiec pozostało mu jeszcze 60 kg ziemi.

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Jeżeli przez x oznaczymy masę zakupionej ziemi, to sytuację przedstawioną w zadaniu opisuje równanie

A. $(x - \frac{1}{3}x) + \frac{1}{2}x = 60$

B. $(x - \frac{1}{3}x) + \frac{1}{2}(x - \frac{1}{3}x) = 60$

C. $(x - \frac{1}{3}x) - \frac{1}{2}x = 60$

D. $(x - \frac{1}{3}x) - \frac{1}{2}(x - \frac{1}{3}x) = 60$

W szkole X:

A. 21%

B. 26%

C. 34%

D. 19%

Prawdopodobnie:

- brak umiejętności tworzenia modelu algebraicznego
- niski poziom umiejętności analizowania modelu algebraicznego w podanym kontekście

Analiza kontekstowa

- **czynniki pedagogiczne (szkolne)**
- **czynniki indywidualne (uczniowskie)**
- **czynniki środowiskowe**

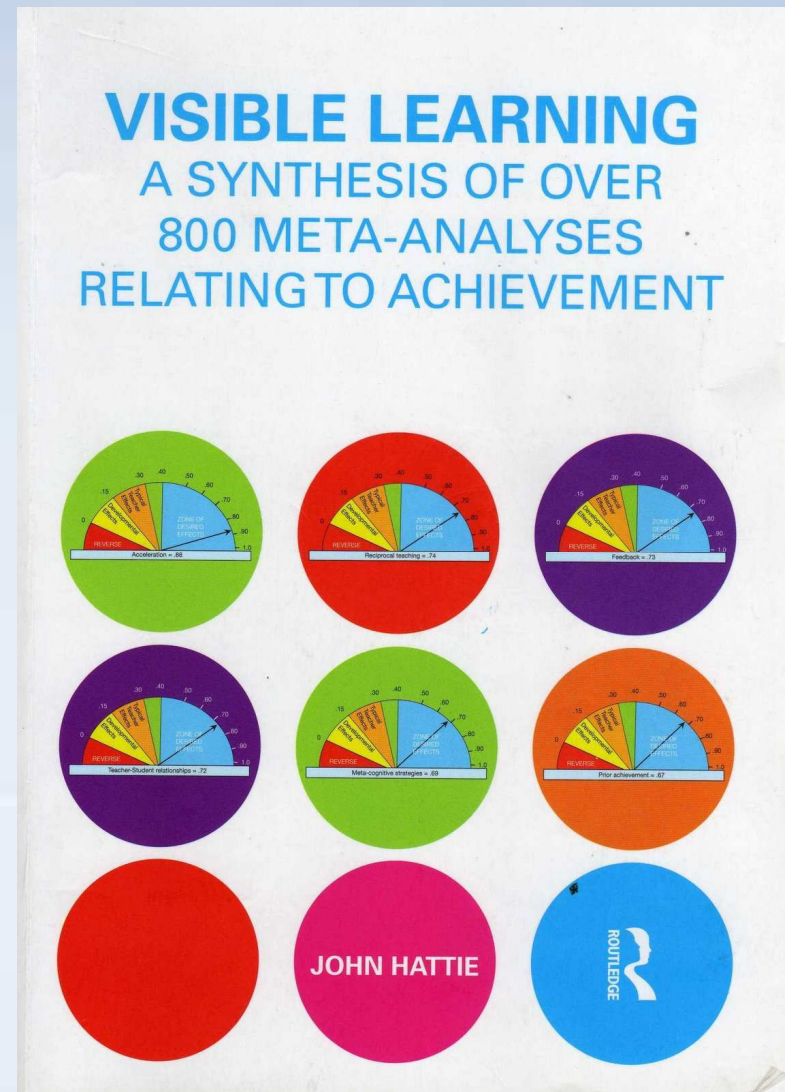

Co wpływa na osiągnięcia uczniów?

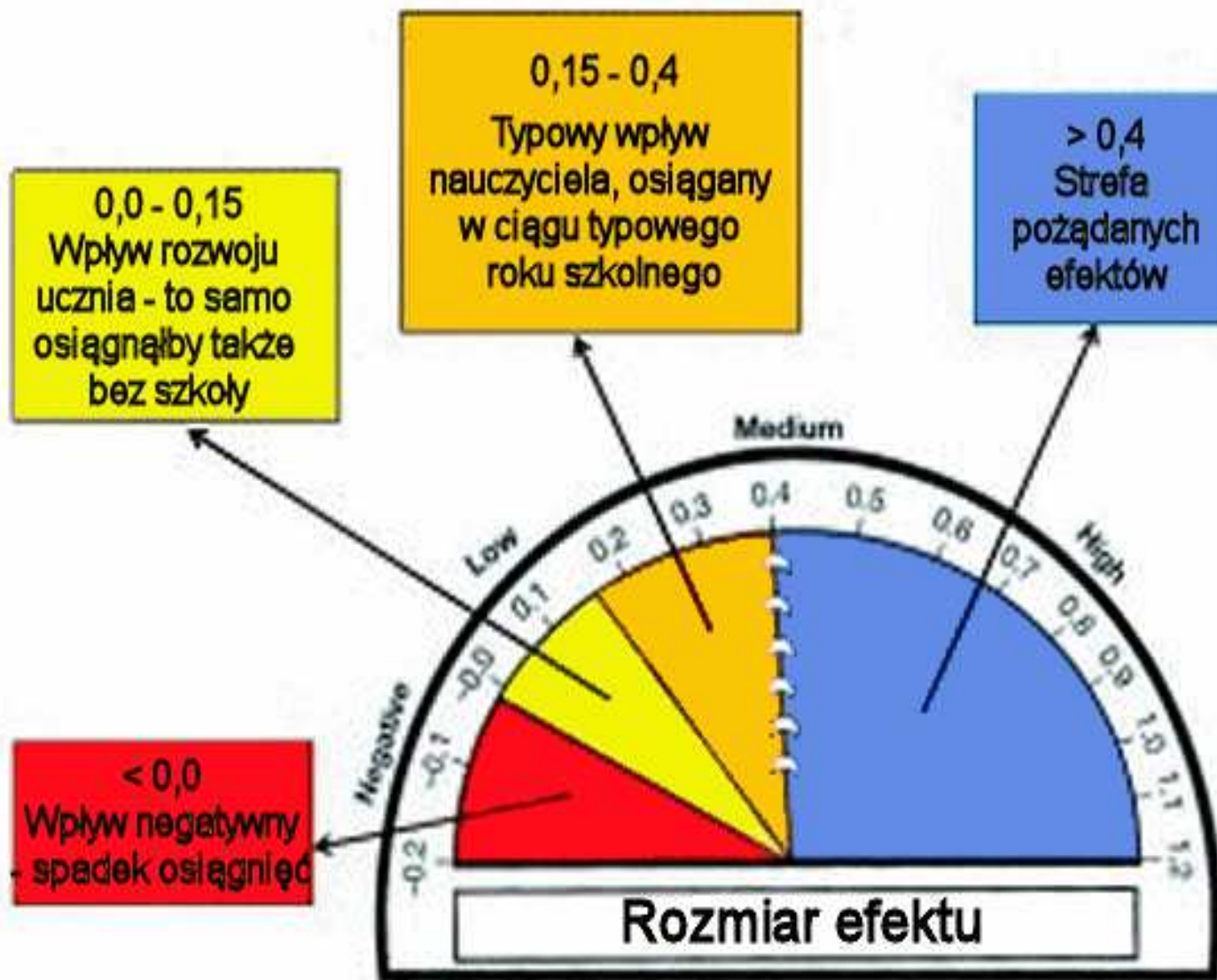
Widoczne uczenie się (Visible Learning)

Profesor John Hattie
**University of Auckland Nowa
Zelandia, University of
Melbourne, Australia,**

- ✓ **15** lat badań,
- ✓ **52** tysiące badań,
- ✓ na **200** mln uczniów,
- ✓ synteza **800** meta-analiz
badań edukacyjnych.

Barometr wpływu

Co działa? Co ma duży wpływ?

Interwencja	Rozmiar wpływu
Ocenianie kształtujące	0,90
Informacja zwrotna	0,73
Pozytywne relacje nauczyciel-uczeń	0,72
Doskonalenie nauczycieli	0,62
Cele będące wyzwaniem	0,56
Wpływ rówieśników	0,53
Zaangażowanie rodziców	0,51
Uczenie się w małych grupach	0,49
Motywacja ucznia	0,48

Strategie oceniania kształtującego

- I. Określanie i wyjaśnianie uczniom celów uczenia się i kryteriów sukcesu.
- II. Organizowanie w klasie dyskusji, zadawanie pytań i zadań, dających informacje, czy i jak uczniowie się uczą.
- III. Udzielanie uczniom takich informacji zwrotnych, które umożliwiają ich widoczny postęp.
- IV. Umożliwianie uczniom, by korzystali wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności.
- V. Wspomaganie uczniów, by stali się autorami procesu własnego uczenia się.

Kryteria sukcesu

Ustalenie, **na co będziemy zwracać uwagę** przy ocenianiu.

Określenie – faktów, dowodów, które pokażą nauczycielowi i uczniowi, czy cel lekcji został osiągnięty.

Informacja powinna być bardzo konkretna, tak, aby uczeń sam mógł ocenić, czy opanował dany materiał w wystarczającym stopniu. Każda lekcja i każdy sprawdzian powinny być poprzedzone podaniem uczniom kryteriów sukcesu.

CELE A NACOBIEZU

Czy nie można od razu zamiast celów podać nacobeżu?

Nie można tego zrobić, bo cel to kierunek, w jakim zmierzamy, zaś nacobeżu to droga.

- ❖ Pytanie o cele: po co chcę tego uczyć?, **po co mamy się tego uczyć?**
- ❖ Pytania o nacobeżu: co będę chciała sprawdzać?, o co spytam na sprawdzianie?, **czego mam się nauczyć?**

Nacobeżu ma uzmysłwić, czego dokładnie uczeń ma się nauczyć, co ma umieć, czego nauczyciel będzie od uczniów wymagał.

Przykład

Temat: Pole prostokąta.

Cele lekcji – uczeń:

- ❖ podaje wzór na pole prostokąta,
- ❖ oblicza pole prostokąta.

Cele dla ucznia: Będziecie potrafili obliczać pola powierzchni różnych prostokątów.

Kryteria sukcesu:

- ❖ korzystam z właściwego wzoru na pole prostokąta,
- ❖ wykonuję rysunek i oznaczam dane,
- ❖ podstawiam odpowiednie dane do wzoru,
- ❖ wykonuję poprawnie obliczenia rachunkowe,
- ❖ wyrażam pole we właściwej jednostce,
- ❖ podaję odpowiedź zgodną z warunkami zadania.

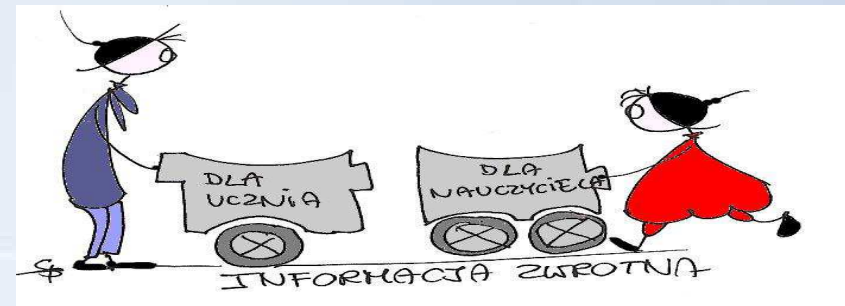
III. Udzielanie uczniom takiej informacji zwrotnej, która przyczyni się do ich widocznych postępów.

Informacja zwrotna to:

- ❖ wyszczególnienie i docenienie dobrych cech pracy ucznia,
- ❖ odnotowanie tego, co wymaga poprawienia lub dodatkowej pracy ze strony ucznia.

Wskazówki:

- ❖ w jaki sposób uczeń powinien poprawić pracę,
- ❖ w jakim kierunku uczeń powinien pracować dalej.

Informacja zwrotna nie jest oceną ucznia, tylko oceną efektów jego pracy. Warunkiem koniecznym przyjęcia krytyki jest przekonanie ucznia, że nauczyciel go akceptuje i chce mu pomóc.

Informacja pisemna

Kasiu!

Dziękuję Ci za napisanie dobrej pracy. Bardzo dobrze poradziłaś sobie z wykorzystaniem prawidłowych wzorów. Pamiętałaś też o zastosowaniu właściwej metody.

Nadal jednak masz problem z wykonywaniem obliczeń rachunkowych, szczególnie z działaniami na ułamkach dziesiętnych.

Zwracaj uwagę na właściwe zapisywanie ułamków przy ich odejmowaniu. Przypomnij sobie zasady dotyczące wykonywania działań pisemnych na ułamkach dziesiętnych.

Zasługujesz na więcej, dlatego, kiedy już wiesz, w czym jest problem, popraw te konkretne elementy i przynieś pracę za trzy dni.

Informacja zwrotna

Informacja zwrotna może również biec od ucznia do nauczyciela. Nie tylko nauczyciel może dawać uczniom informację zwrotną na temat jego pracy, ale też **uczeń może rewanżować się nauczycielowi, dając mu informację zwrotną na temat sposobów i metod nauczania.**

Przykładowe techniki zbierania informacji zwrotnych przez nauczyciela

- Dyskusja otwarta
- Ankiety i kwestionariusze
- Tarcza celownicza
- Termometr informacyjny
- Kosz i walizka
- Sygnalizacja świetlna
- Niedokończone zdania (*Dziś nauczyłem się..., Zrozumiałem, że..., Zaskoczyło mnie, że..., Przypomniałem sobie, że...*)
- Prawda – fałsz (uczniowie głosem akceptują lub negują zdania wypowiedziane przez nauczyciela, a dotyczące określonego zagadnienia)

Rekomendacje

- Przygotowanie do każdej lekcji **(wprowadzającej)** kryteriów sukcesu.
- Opatrywanie komentarzem pracy pisemnej – przynajmniej raz w semestrze.
- Opracowanie różnych technik ewaluacyjnych i wykorzystywanie ich przynajmniej raz w tygodniu.

Główne czynniki wpływu

Kategoria czynników wpływu	Średni rozmiar efektu
Uczeń	0,40
Dom	0,31
Szkoła	0,23
Nauczyciel	0,49
Program nauczania	0,45
Metody nauczania	0,42

Nauczyciel

Interwencja	Rozmiar wpływu
Zrozumiały przekaz	0,75
Relacje nauczyciel – uczeń	0,72
Doskonalenie nauczycieli	0,62
Nastawienie	0,43

Analiza porównawcza oceniania wewnątrzszkolnego sumującego z wynikiem uczniów na egzaminie zewnętrznym może wskazać szkole przyczyny uzyskiwania przez uczniów niezadowalających wyników na egzaminie zewnętrznym.

Badanie zgodności stopni szkolnych

Definicja: B – współczynnik zgodności stopni szkolnych

$$B = 1 - \frac{l_p}{\frac{m-1}{2} \cdot N}$$

gdzie:

m – jest liczbą stopni szkolnych, m=5,

N – liczba wszystkich uczniów klasy,

l_p – suma przesunięć wszystkich „I”, leżących poza zacienionymi polami, do zacienionych pól.

Interpretacja współczynnika B:

$B < 0,30$ zgodność bardzo niska

$0,30 \leq B < 0,68$ zgodność niska

$0,68 \leq B < 0,89$ zgodność umiarkowana

$0,89 \leq B$ zgodność wysoka

Badanie zgodności stopni szkolnych

Wynik egzaminu zewnętrznego		Ocena końcowa z przedmiotu					Liczba uczniów w wierszu
	Oceny szkolne / numer stanina	dop	dst	db	bdb	cel	
	wynik bardzo niski (stanin 1)						
	wynik niski (stanin 2 i 3)	2	1	2			
	wynik średni (stanin 4, 5 i 6)	1	5	8	4		
	wynik wysoki (stanin 7 i 8)			2	2		
	wynik bardzo wysoki (stanin 9)				1		
							N =

$$B = 1 - \frac{l_p}{\frac{m-1}{2} \cdot N}$$

B = 0,68

Badanie zgodności stopni szkolnych

Wynik egzaminu zewnętrznego	Ocena końcowa z przedmiotu						Liczba uczniów w wierszu
	dop	dst	db	bdb	cel		
Oceny szkolne / numer stanina							
wynik bardzo niski (stanin 1)							
wynik niski (stanin 2 i 3)	1	1	3				
wynik średni (stanin 4, 5 i 6)		3	8	5			
wynik wysoki (stanin 7 i 8)			2	2			
wynik bardzo wysoki (stanin 9)				1	1		
							N =

$$B = 1 - \frac{l_p}{\frac{m-1}{2} \cdot N}$$

$$B = 0,72$$

Szkoła X

wynik egzaminu	poniżej	zgodny	powyżej
liczba uczniów	4	7	13
ocena zachowania	bdb – 4	wz – 3 bdb – 2 db – 1 pop – 1	wz – 1 bdb – 2 db – 4 pop – 6
ocena końcowa	cel – 1 bdb – 1 db – 2	db – 3 dst – 3 dop – 1	db – 2 dst – 5 dop – 5 ndst – 1

- większość uczniów uzyskała wynik powyżej oczekiwanego (na podstawie porównania oceny końcowej w kl.8 z pozycją staninową ucznia); spośród nich znacząca większość miała ocenę zachowania co najwyżej dobrą, a ocenę końcową z matematyki co najwyżej dostateczną;
- uczniowie z wynikami poniżej oczekiwanych mieli wysokie oceny zarówno z matematyki, jak i zachowania.

Wnioski:

- Ile wynosi współczynnik zgodności stopni szkolnych dla uczniów danej klasy? Z jaką zgodnością mamy do czynienia?
- Których uczniów oceny szkolne są rozbieżne z wynikiem egzaminu zewnętrznego? Jak wytłumaczyć ten fakt?
- Czy wystawiane uczniom oceny szkolne są zbieżne z informacją, którą niesie egzamin zewnętrzny?

Analiza kontekstowa

- **czynniki pedagogiczne (szkolne)**

- liczba uczniów w klasie
- rozkład zajęć
- **wykształcenie i doświadczenie nauczycieli**
- przygotowanie się nauczycieli do zajęć
- nieobecności nauczycieli – zastępstwa
- współpraca między nauczycielami
- metody i formy pracy na lekcjach
- **sposoby sprawdzania osiągnięć uczniów**
- organizowanie zajęć pozalekcyjnych (trafność doboru zajęć)
- **liczba egzaminatorów**
- doskonalenie nauczycieli
- .....

Analiza kontekstowa

- **czynniki indywidualne (uczniowskie)**

- inteligencja
- sprawność psychoruchowa
- stan zdrowia
- dysfunkcje
- aspiracje uczniów
- motywacja
- zainteresowania
- **czas przeznaczony na pracę domową**
- **nieobecności na zajęciach**
- umiejętność funkcjonowania w grupie
- uczestnictwo w kulturze
- .....

Analiza kontekstowa

- **czynniki środowiskowe**

- wykształcenie rodziców
- status ekonomiczno-społeczny rodziny
- funkcjonowanie systemu rodzinnego
- warunki pracy domowej
- stosunek rodziców do nauki
- współdziałanie rodziców ze szkołą
- środowisko rówieśnicze
- odległość od szkoły
- .....

Budując program zwracamy uwagę na:

cele szczegółowe, np.:

- doskonalenie umiejętności słabo opanowanych przez uczniów
- doskonalenie kompetencji zawodowych nauczycieli;
- wzmocnienie aspiracji edukacyjnych i życiowych uczniów i ich rodziców;
- zwiększenie odpowiedzialności wszystkich nauczycieli za efekt własnej pracy;
- optymalizacja organizacji pracy szkoły;
- .....

Oferta

Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze

- konsultacje
- sieci współpracy i wymiany doświadczeń
- formy doskonalenia
- konferencje metodyczne (grudzień – Zielona Góra)
- .....

Język polski

- Przyroda na kartach naszych lektur. Środki stylistyczne w tekstach literackich i na egzaminie ósmoklasisty**
- Zaproszenie, ogłoszenie i... . Formy użytkowe na lekcjach języka polskiego w klasach IV-VIII**
- Opowiadanie jako forma wypowiedzi pisemnej w szkole podstawowej. Jak przygotować ucznia do egzaminu ósmoklasisty?**
- Uczyć i nauczyć – wykorzystanie elementów zabawy i neurodydaktyki na lekcjach języka polskiego**

Matematyka

- Ciekawe pomysły na lekcje matematyki – **szósty** stopień wtajemniczenia
- (Inter)aktywna lekcja matematyki
- Sposoby motywowania uczniów do nauki matematyki
- Rodzaje zadań na egzaminie zewnętrznym z matematyki
- Strategie oceniania różnych rodzajów aktywności w edukacji matematycznej
- .....

Języki obce

- Wspieranie autonomii uczenia się na lekcji języka obcego**
- Skuteczne nauczanie języka angielskiego i przygotowanie ucznia do egzaminu ósmoklasisty w roku 2023**
- Jak ćwiczyć umiejętność swobodnego mówienia na lekcjach języka angielskiego w szkole podstawowej?**
- Sposoby motywowania uczniów do swobodnego mówienia w języku niemieckim**
- Egzamin ósmoklasisty z języka niemieckiego wyzwaniem dla nauczycieli i uczniów**
- .....

**Planowanie pracy
w kontekście wyników
egzaminu, wymagań ogólnych
i szczegółowych podstawy
programowej oraz czynników
kontekstowych gwarantem
sukcesu!**

